

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Віктор ЦИМБАЛОВ, 1995 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2019 році Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» зі спеціальності «Менеджмент освіти», навчається в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України з 2022 р., виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро від «22» травня 2026 року №192, у складі:

Голова разової
ради –

Ірини ПОПОВОЇ, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри української мови, декана факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України;

Офіційних
опонентів –

Надії ЄСИПЕНКО, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри англійської мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Міністерства освіти і науки України;

Ельдара ВЕРЕМЧУКА, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри англійської філології та лінгводидактики Запорізького національного університету Міністерства освіти і науки України;

Рецензентів –

Наталі ДЬЯЧОК, доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри загального мовознавства та слов'янознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України;

Олени ПАНЧЕНКО, доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри перекладу та

лінгвістичної підготовки іноземців Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

на засіданні «7» липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Віктору ЦИМБАЛОВУ на підставі публічного захисту дисертації «Медична лексика в англійській мові кінця ХХ – початку ХХІ століття» зі спеціальності 035 Філологія.

Дисертацію виконано в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро.

Науковий керівник: Олена ГУРКО, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису з дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). У дисертації вперше здійснено комплексний і системний аналіз морфологічних, етимологічних та лексико-семантичних особливостей медичної лексики англійської мови кінця ХХ – початку ХХІ ст. з урахуванням динаміки її розвитку та сучасних тенденцій термінотворення. За результатами дослідження вперше теоретично обґрунтовано та науково репрезентовано авторський оптимістично-реалістичний підхід до творення неологічної психологічної лексики, яку розглянуто як структурно й семантично релевантний складник загальної англомовної медичної терміносистеми. Запропонований підхід уможливорює поєднання об'єктивних закономірностей розвитку медичної термінології з комунікативними та когнітивними потребами сучасної медицини. Результати дослідження також можуть бути інтегровані в освітній процес Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертація виконана державною мовою з дотриманням вимог до оформлення дисертації, встановлених МОН України. Обсяг основного тексту дисертації відповідає нормам, встановленим освітньо-науковою програмою «Філологія» зі спеціальності 035 Філологія Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Здобувач має 12 одноосібних публікацій: 4 з яких – надруковані у фахових виданнях України, 1 публікацію вміщено в періодичному науковому виданні держави, яка входить до ОЕСР та ЄС, 7 наукових розвідок – матеріалів та тез доповідей, представлених на всеукраїнських та міжнародних наукових

конференціях, а також 1 – у співавторстві з науковим керівником. Опубліковані статті відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, зокрема:

1. Tsymbalov V. Psychological vocabulary of the English language in the context of improving personal life. *Věda a perspektivy*. Praha, České republika. № 11(54) 2025. P. 255-266. URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-11\(54\)-255-266](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-11(54)-255-266) (закордонне видання).

2. Tsymbalov V. The term COVID-19 in the context of the psychological and philosophical impact of the epidemic on humans. Український смисл: збірник наукових праць. Попова, І. С. (гол. ред.). Дніпро: Ліра, 2026. Вип. 1. С. 156-167. URL: <https://ukrsense.dp.ua/index.php/USENSE/article/view/482/455> (фахове видання категорії Б).

3. Цимбалов В. Лексико-граматичний аспект проблеми позначення медичних термінів англійської мови. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. «Гельветика», Одеса. 2024. Вип. 68. С. 153-156. URL: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v68/35.pdf> (фахове видання категорії Б).

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої ради та присутні на захисті фахівці:

Голова спеціалізованої вченої ради Попова Ірина Степанівна, доктор філологічних наук (10.02.01 – українська мова), професор, професор кафедри української мови, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауважень немає.

Офіційний опонент – Єсипенко Надія Григорівна, доктор філологічних наук (10.02.04 – германські мови), професор, професор кафедри англійської мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Зауваження:

1. На сторінках дисертації натрапляємо на термін «медичне мовлення» (с.87, 108, 164, 172, 196). Як тлумачить автор цей термін? Чи вбачає автор відмінність між фаховою мовою і фаховим мовленням? У вступі дисертації задекларовано використання ономасіологічного методу для визначення функціонування термінів у фаховому медичному мовленні (с. 23). Що слугувало джерельною базою для вивчення функціонування термінів у медичному мовленні?

2. Варто було чіткіше описати методологію дослідження із зазначенням підходів до вивчення медичної лексики у рецензованій праці, емпіричних методів, покрокового алгоритму дослідження, засобів для збору даних.

Відчувається, що кількісний метод дещо обмежено використовувався дисертантом, адже бракує об'єктивних кількісних чи статистичних даних для підтвердження умовиводів, на кшталт, «запозичення в медичній лексиці здебільшого стосуються іменників» (с. 87), «англійська медична термінологія містить значно більше латинських елементів, ніж французьких» (с.99), «такі суфікси здебільшого походять з латини та грецької мов» (с.134) і т. д.

3. Доволі аргументовано, на наш погляд, у тексті дисертації запропоновано для використання у дослідженні терміни «загальноновживане слово», «фахове слово», медичне слово» (с.55), проте варто було б зазначити критерії за якими певна лексема трактується як фахове слово або медичне слово. У третьому розділі дисертації фіксуємо використання зазначених понять у побудові трьох структурних моделей медичних термінів, утворених за патерном «прикметник + іменник»: загальноновживане + фахове слово; загальноновживане + медичне слово; медичне + загальноновживане (с.171). Було б цікаво, яка структурна модель переважала і в якій підгалузі медичної сфери? Чи виявлено дисертантом зазначені структурні моделі для інших патернів термінів-словосполучень, наприклад, для патерну іменник + іменник?

4. Непересічним є висновок дисертанта про проникнення іспанських термінів у сферу первинної медичної допомоги в американському варіанті англійської мови (с.108). Тут дослідник вказує на умови проникнення загальноновживаних іспанських слів у царину англійської медичної лексики, проте, на жаль, не зазначає, що слугувало джерельною базою для висновків про американський варіант англійської мови? Чи зафіксовані загальноновживані іспанські слова як терміни медичної сфери у лексикографічних джерелах, на основі яких задекларовано проведення цього дослідження?

5. Новаторським у дисертації є підхід до утворення авторських неологізмів у галузях психології й психіатрії, описаний на сторінках четвертого розділу праці. Не заперечуючи вагомий внесок дисертанта в лексикологію та термінознавство англійської мови, зазначаємо відсутність вказівки на словотвірний спосіб утворень неологізмів. Чіткішого аргументування й представлення потребують обрані галузі медичної психології, у межах яких формувалися неологізми, наприклад, нейропсихологія, психотерапія, психопрофілактика, психогігієна та ін., адже у списку термінів натрапляємо на тематично різнопланові лексеми: *hiwerdesire* – «віра побудувати родину», *antowater* – «контрастний душ», *boonduildup* – «перенаправлення гніву та агресивної енергії в конструктивну, мирне та творчо-спрямоване русло» та ін. (с. 207-208). Можливо, групування запропонованих неологізмів буде перспективою подальших наукових розвідок дисертанта.

6. Вартим уважнішого трактування є авторське визначення терміну як «слова, що функціонує в межах обмеженого простору та є унікальною одиницею, здатною формувати власне лексико-семантичне поле» (с.35), адже

узагальнюючи вчення Л. Вайстбергера та Й. Тріра, під лексико-семантичним полем розуміють сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ. Можливо, дисертант мав на увазі, що медичні терміни можуть формувати лексико-семантичні поля. Інколи до термінів медичної сфери зараховані слова, які на наш погляд, не пов'язані з медициною, наприклад, *tiger* (с.97), *elephant*, *oyster* (с.102), *chocolate*, *tomato* (с.110).

Офіційний опонент – Веремчук Ельдар Олександрович, доктор філологічних наук (10.02.04 – германські мови), професор, професор кафедри англійської філології та лінгводидактики Запорізького національного університету. Зауваження:

1. Автор декларує комплексний аналіз англomовної медичної лексики кінця ХХ – початку ХХІ століття, однак фактична база дослідження переважно ґрунтується на словникових джерелах. У роботі бракує залучення сучасних мовних корпусів та великих масивів автентичного фахового дискурсу, що могло б підсилити репрезентативність отриманих результатів і надати дослідженню більшої емпіричної вагомості.

2. По-друге, певну дискусію викликає положення про функціонування англійської медичної термінології як відносно замкненої системи. Аналіз фактичного матеріалу, навпаки, демонструє її динамічний характер, активну взаємодію із суміжними термінологічними підсистемами та високу сприйнятливість до інноваційних процесів. У цьому аспекті доцільним могло б бути залучення засад лінгвосинергетичної методології, яка трактує мовні системи як відкриті структури, здатні до самоорганізації та розвитку внаслідок взаємодії численних зовнішніх і внутрішніх факторів. Такий підхід сприяв би більш ґрунтовному теоретичному осмисленню виявлених у дисертації процесів розвитку медичної лексики.

3. По-третє, запропонована автором концепція «оптимістично-позитивного семантичного моделювання» у сфері психологічної термінології викликає науковий інтерес, однак її теоретичне підґрунтя та практична ефективність потребують ширшої аргументації. Насамперед дискусійним залишається питання про можливість системного впровадження таких неологізмів у професійний медичний дискурс без попередньої фахової апробації серед медичних працівників і психологів.

4. По-четверте, висунута в роботі гіпотеза про потенційний вплив термінологічного номінування на психоемоційне сприйняття та перебіг окремих станів людини має міждисциплінарний характер і виходить за межі суто лінгвістичного аналізу. У зв'язку з цим окремі висновки потребують додаткового підтвердження даними психолінгвістичних досліджень.

5. Четвертий розділ дисертації виходить за межі традиційного описового аналізу терміносистеми та набуває виразного проєктувального характеру. Запропоновані автором психолого-медичні неологізми становлять безперечний науковий інтерес як результат термінотворчого моделювання, проте їхній статус як одиниць медичної лексики поки що залишається гіпотетичним, оскільки вони не засвідчені сучасною англійською фаховою практикою. У зв'язку з цим виникає низка запитань методологічного характеру.

Насамперед недостатньо чітко окреслено критерії виокремлення тих концептів, які автор вважає лакунарними та такими, що потребують нової номінації. З тексту роботи не завжди зрозуміло, на підставі яких лінгвістичних, когнітивних або комунікативних параметрів встановлювалася відсутність відповідних позначень у чинній англійській психологічній та медичній термінології. Дискусійним видається і питання, чи справді деякі з запропонованих автором новотворів номінують нові наукові поняття, чи радше пропонують альтернативне переосмислення вже наявних концептів.

Крім того, окремі неологізми характеризуються певною морфологічною штучністю та недостатньою прозорістю внутрішньої форми. Так, запропонований термін *hilfounder* на позначення пацієнта утворено шляхом поєднання елементів різного мовного походження (англ. *help*, нім. *Hilfe*, англ. *found*) і мотивовано передусім прагматичною ідеєю позитивного впливу на процес одужання, а не реальними потребами термінологічної системи. Аналогічно, неологізм *hidentity* («прихована ідентичність») утворений на основі контамінації *hide* та *identity*, однак потребує додаткового обґрунтування щодо переваг перед уже наявними поняттями психологічного дискурсу. Певні сумніви викликає також запропонований раніше неологізм *somesoul* на позначення індивідуальності, семантична мотивація якого може бути неоднозначно інтерпретована носіями мови.

Видається, що для підтвердження життєздатності таких новотворів доцільно було б залучити елементи експериментальної верифікації (опитування фахівців, психолінгвістичне тестування, аналіз потенційної зрозумілості для носіїв мови тощо). Тому окремі висновки щодо комунікативної ефективності та перспектив упровадження запропонованих неологізмів наразі мають радше прогностичний характер і потребують подальшої емпіричної перевірки.

Рецензент – Дьячок Наталя Василівна, доктор філологічних наук (10.02.02 – російська мова), професор, завідувач кафедри загального мовознавства та слов'янознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауваження:

1. На с. 120 автор зазначає: «Отже, у нашій науковій розвідці поєднано обидва підходи – синхронний і діахронний – оскільки вони взаємопов'язані та взаємодоповнювальні в контексті лінгвістичного аналізу. Утім, ключовий акцент зроблено на синхронному підході, що зумовлено дослідженням чітко

окресленого історичного періоду». Поєднання синхронного й діахронного підходів породжує ахронічний – позачасовий – підхід. Якщо його застосовувати, то вже неможливо звертатися до одного з двох попередніх окремо.

2. Чи можна вважати морфологічний безафіксний спосіб валідним? Безафіксним може бути будь-який семантичний спосіб словотвору (с. 125). Можливо, потрібно чіткіше класифікувати способи словотвору в межах медичної терміносистеми англійської мови.

3. Чи є такі медичні терміни, що утворено аброморфемами, зазвичай – префіксоїдами? Якщо так, то чи велика кількість таких дериватів?

4. Було б виграшним додати комплексні моделі термінів, наприклад, структурно-прагматичні, де певні структури відповідають за функційні особливості того чи того терміна.

Рецензент – Панченко Олена Іванівна, доктор філологічних наук (10.02.02 – російська мова), професор, завідувач кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауваження:

1. На захист винесено 8 положень, з яких, можливо, перше положення є дещо загальним і не новим.

2. У третьому розділі дисертаційної роботи «Морфологічні та лексико-семантичні особливості медичної англійської лексики» автор переходить до лексико-граматичного аспекту сучасної англійської медичної лексики. Підкреслюючи докладний науково обґрунтований аналіз визначених проблем, водночас вважаємо за доцільне відзначити певну невідповідність у висвітленні основних способів словотвору: якщо афіксальний спосіб проаналізовано ґрунтовно та системно, то аббревіація, представлена значно меншою мірою. У зв'язку з цим постає питання – чим зумовлена обмежена репрезентація аббревіації як способу творення медичних термінів у дослідженні, і наскільки це корелює з її реальною продуктивністю та частотністю в сучасному англійському медичному дискурсі?

3. У четвертому розділі роботи основну увагу зосереджено на термінах психологічної галузі, що безперечно, є дотичним до загального медичного дискурсу. Водночас, на нашу думку, у цьому контексті доцільним є чіткіше та аргументованіше окреслення місця психологічної термінології в загальній структурі дослідження. Зокрема, перспективним видається акцентування на патологічній лексиці, безпосередньо пов'язаній із клінічною практикою, що вможливило б глибше розкриття специфіки функціонування медичних термінів у професійному середовищі.

4. Позитивним є подання матеріалу у вигляді таблиці, що сприяє наочності та структурованості викладу. Утім, доцільним видається доповнення

табличних даних кількісним аналізом, зокрема представленням результатів у відсотковому співвідношенні.

Результати відкритого голосування:

"За" – п'ять членів ради,

"Проти" – немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Віктору ЦИМБАЛОВУ ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

УХ -
(підпис)

Ірина ПОПОВА